

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

11. januar 2006

2003-2030-4
/EBST/stc

Kommissionens forslag til rådsforordning om obligatorisk oprindelsesmærkning på visse importerede varer. DOK Kom (2005) 661 endelig af 16. december 2005. Forslaget er oversendt til Rådet den 4. januar 2006.

Resumé

Ifølge forslaget skal en lang række importerede varer fra lande uden for EU senest på importtidspunktet forsynes med et oprindelseslandsmærke. Importerede fiskeri- og akvakulturprodukter og fødevarer er ikke omfattet. Undtaget fra oprindelsesmærkningskravet er også import fra EØS-landene (Island, Norge og Liechtenstein) samt Tyrkiet, Bulgarien og Rumænien.

Forslaget fremsættes bl.a. ud fra et ønske om at stille EU-producenter på lige fod med producenter i andre store 3. lande, f.eks. USA, der allerede stiller krav om oprindelsesmærkning. Forslaget fremsættes ligeledes med henvisning til ønsket om at imødekomme forbrugerønsker om oplysning om producentlandet. Endelig anføres, at oprindelsesmærkning vil medvirke til at bekæmpe vildledende eller falsk oprindelsesangivelse og varemærkeforfalskning.

Forslaget fremsættes i henhold til EU-traktatens art. 133 (om en fælles handelspolitik). Forslaget kræver kvalificeret flertal til vedtagelse.

Forslaget fastsætter, at medlemslandene skal kontrollere overholdelse af mærkningskravet.

Forslaget fastsætter, at medlemslandene skal kunne sanktionere undladelse af overholdelse af mærkningskravet og kunne være i stand til at gennemtvinge mærkning af umærkede varer på bekostning af importøren. Forslaget indeholder også en bestemmelse, der tillader udveksling af oplysninger om kontrol med overholdelse mellem involverede myndigheder, personer og organisationer

Forslaget bemyndiger Kommissionen til at indskrænke eller udvide de omfattede varegrupper og til at gennemføre detaljerede gennemførelsesbestemmelser med assistance fra en forvaltningskomite.

1. Baggrund og indhold

Kommissionen angiver, at hensigten med forslaget er at genskabe en fair international handel for EU-producenterne ved at stille disse på lige fod med producenter i andre store 3. lande, der allerede stiller krav om oprindelsesmærkning. Derved medvirker forslaget ifølge Kommissionen til at styrke EU-industriens konkurrenceevne i overensstemmelse med Lissabon-sta tegien.

Videre skal forslaget ses som en imødekommelse af forbrugerønsker om information om producentlandet.

Endelig anføres, at oprindelsesmærkning vil medvirke til at bekæmpe vildledende eller falsk oprindelsesangivelse og varemærkeforfalskning.

Forslaget fremsættes i henhold til EU-traktatens art. 133 (om en fælles handelspolitik). Forslaget kræver kvalificeret flertal til vedtagelse. Det er oversendt fra Kommissionen til Rådet den 4. januar 2006.

Ifølge forslaget skal en lang række importerede varer fra lande uden for EU senest på importtidspunktet forsynes med et oprindelseslandsmærke. Importerede fiskeri- og akvakulturprodukter og fødevarer er ikke omfattet. Som eksempler på omfattede varer kan nævnes: læder, hæle, såler, rejseartikler, håndtasker, pelsprodukter, tekstil og beklædning, fodtøj, keramiske produkter, glasvarer til brug i køkken, bad og kontor, smykker, herunder guld- og sølvvarer, møbler, madrasser, lamper, børster og mekaniske håndholdte gulvskrubber.

Undtaget fra oprindelsesmærkningskravet er import fra EØS-landene (Island, Norge og Liechtenstein) samt Tyrkiet, Bulgarien og Rumænien.

Ud over bestemmelserne om oprindelsesmærkning indeholder forslaget bestemmelser om kontrol fra toldvæsnet med overholdelse af mærkningskravet.

Forslaget fastsætter, at medlemslandene skal kunne sanktionere undladelse af overholdelse af mærkningskravet. Videre pålægges landene at kunne være i stand til at gennemtvinge mærkning af umærkede varer på bekostning af importøren eller andre, som måtte være ansvarlig for den importerede vare.

Forslaget indeholder også en bestemmelse, der tillader udveksling af oplysninger om kontrol med overholdelse mellem involverede myndigheder, personer og organisationer.

Forslaget bemyndiger Kommissionen til at indskrænke eller udvide de omfattede varegrupper og til i øvrigt at fastsætte detaljerede gennemførelsesbestemmelser.

Til at bistå Kommissionen i udmøntningen og forvaltningen af forordningen skal Kommissionen assisteres af en forvaltningskomite.

2. Europa-Parlamentets holdning

Forslaget er fremsat i henhold til traktatens art. 133, hvilket ikke kræver Parlamentets udtalelse. Parlamentet vil alene blive orienteret om forslaget.

3. Nærhedsprincippet

Forslaget fremsættes i henhold til traktatens art. 133, der giver fællesskabet fuld kompetence på det handelspolitiske område. I den henseende skønnes det, at forslaget ikke er omfattet af nærhedsprincippet, og overvejelser om overholdelse af nærhedsprincippet er derfor ikke relevant.

4. Gældende dansk ret

Danmark har ikke lovgivning om obligatorisk oprindelsesmærkning for de omhandlede varer.

5. Høring

Forslaget er sendt i høring hos DI, AE-Rådet (Arbejderbevægelsens Erhvervsråd), LO, HTS, Tøj og Textil, Dansk Textil & Beklædning, DHS, Dansk Tekstilunion, Håndværksrådet, 92-gruppen, 3F og Forbrugerrådet med svarfrist den 11. januar 2006. Der er modtaget høringssvar fra DI, DHS, Håndværksrådet og HTS.

DI anfører, at Kommissionens argumenter for forslaget er dårlige. DI er ikke enig i, at obligatorisk oprindelsesmærkning vil bidrage til at øge europæiske virksomheders konkurrenceevne, men finder at vil det pålægge erhvervslivet og offentlige myndigheder unødige økonomiske ekstrabyrder i forbindelse med overvågning og administration af ordningen. DI anfører, at de mange danske SMV'er vil blive ramt særlig hårdt, og at forslaget vil straffe de europæiske virksomheder, der allerede har omstillet sig til globaliseringen.

DI finder det ikke sandsynligt, at en obligatorisk oprindelsesmærkning vil kunne hindre piratkopiering og varemærkeforfalskning.

DI karakteriserer forslaget som meget protektionistisk og anbefaler, at Danmark går imod forslaget.

DHS anfører, at Kommissionens forslag hviler på en forkert antagelse om, at forbrugeren træffer sit valg på baggrund af varernes oprindelse. DHS anerkender forbrugernes behov for mere oplysning om etiske, sociale og miljømæssige forhold i produktionen og anfører, at forslaget ikke

imødekommer dette behov. Videre anføres, at forslaget vil koste penge for erhvervslivet, hvilket vil føre til højere forbrugerpriser. Endelige anføres, at mange produkter er sammensat med input fra mange lande, hvorfor et oprindelsesmærke ikke vil give forbrugeren et retvisende billede.

DHS finder, at Danmark bør gå imod forslaget.

Dansk Textil & Beklædning er ikke enig i, at obligatorisk oprindelsesmærkning vil gøre den europæiske industri mere konkurrencedygtig. Det anføres, at mærkningskravet ikke vil influere forbrugeren valg af varer. Forbrugeren er mere interesseret i brands, kvalitet og produktionsforholdene, herunder etiske og miljømæssige forhold.

Det anføres, at mærkningskravet vil sende et negativt signal om protektionisme til udviklingslandene, hvilket kan skade EU i DOHA-runden.

Det påpeges, at kravet om oprindelsesmærkning vil påføre danske virksomheder administrativt besvær og udgifter. Dansk Textil & Beklædning anser et oprindelsesmærkningskrav er en indirekte handelshindring, der har til formål at holde varer produceret i lavtlønslande ude af det europæiske marked.

Dansk Textil & Beklædning er heller ikke enig i argumentet om, at mærkningskravet vil føre til mindre varemærkeforfalskning.

Dansk Textil & Beklædning finder, at Danmark bør gå imod forslaget.

Håndværksrådet anfører, at dets svar er kortfattet, henset til den korte høringsfrist. Håndværksrådet støtter forslaget kerne. Det tilføjes, at forslaget måske kan få en vis virkning for importen som følge af forbrugeres tendens til at foretrække hjemlige produkter, men heroverfor står forbrugers hensyn og hensyn til en rimelig gennemsigtighed og til at bekæmpe varemærkeforfalskning.

HTS, hvis svar også dækker Tøj & Textil, anfører, at man ikke mener art. 133 er et passende retsgrundlag for en forordning om mærkning af forbrugsvarer. Det anføres, at art. 133 vedrører handelspolitik, men hverken er møntet på eller egnet til regulering af spørgsmål om forbrugeroplysning og vildledende markedsføring. HTS finder i den henseende, at forordningen er i modstrid med nærhedsprincippet, fordi der tale om, at der indføres en fælles europæisk lovgivning på et område, der hidtil har været reguleret i nationalstaterne.

HTS er ikke enig med Kommissionen i, at oprindelsesmærkning fremmer fair handel, eller at det skulle fremme af EU's konkurrenceevne. HTS er også uenig i Kommissionens påstand om, at forbrugerne betragter oprindelse som en væsentlig parameter for valg af varer. Det anføres, at forbrugernes ønske om oplysning om etiske og miljømæssige spørgsmål ikke besvares gennem oprindelsesmærkning.

Videre anføres, at forslagets skelnen mellem varer af hhv. EU og non-EU oprindelse er en ubegrundet diskrimination mellem varer – og dermed mellem virksomheder.

Endelig anføres, at forslagets vedtagelse vil føre til betydelige administrative omkostninger både for erhvervsliv og myndigheder.

HTS finder, at Danmark ikke kan støtte forslaget.

6. Andre landes holdninger

Forslaget har endnu ikke været diskuteret i de relevante rådsarbejdsgrupper i EU-regi. Tidligere uformelle diskussioner i relevante rådsarbejdsgrupper om ideen om oprindelsesmærkning tyder på, at landene vil være delt for og imod.

7. Foreløbig dansk holdning

Regeringen er ikke enig i, at et oprindelsesmærkningskrav gør EU-industrien mere konkurrencedygtig som anført af Kommissionen. Mærkningskravet kan ikke undgå at påføre danske importører og importører fra andre medlemslande administrativt besvær og udgifter. Endvidere kan forslaget næppe undgå at medføre øget offentlig administration i form af kontrol.

Desuden er det ikke godtgjort, at forbrugerne foretrækker produkter, der er produceret i eget land som anført af Kommissionen. I takt med den stigende globalisering, hvor produktion, bl.a. af forbrugerprodukter, i stigende grad foregår i ét eller flere 3. lande, er det tvivlsomt, om produktionsstedet er afgørende for forbrugernes valg af produkt. Udover bl.a. pris og kvalitet, må det formodes, at forbrugerne i højere grad ønsker viden om produktionsforhold, herunder etiske og miljømæssige forhold frem for en isoleret oplysning om produktionsstedet. En oprindelsesmærkning vil ikke tilgodese dette.

Regeringens foreløbige holdning er således, at Kommissionens argumentation for forslaget ikke virker overbevisende, hvorimod der er solide argumenter mod forslaget.

8. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Forslagets vedtagelse kan måske nødvendiggøre vedtagelse af regler til sanktionering af undladelse af overholdelse af mærkningskravet og til sikring af hjemmel til at kræve, at importøren sørger for – og betaler – for udbedring af manglende mærkning.

Medlemslandene skal kontrollere overholdelsen af mærkningskravet. Det må forventes at medføre øget offentlig administration.

9. Samfundsøkonomiske konsekvenser

Umiddelbart er det vanskeligt at skønne over de samfundsøkonomiske konsekvenser. Krav om mærkning må forventes at påføre importører, der ikke hidtil har anvendt mærkning, udgifter hertil.

10. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.